

ACC. N:R M. 15329 : 1-14.

Landskap: Blekinge Upptecknare: Knut Anderson, Ungskäv
Härad: Östra Berättare: Selma Anderson, "
Socken: Torhamn Berättarens yrke: fiskarehustru
Uppteckningsår: 1960 Född år 1893 i Ungskäv, Torhamns on.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

*Allmogens sittmöbler. s. 1-14
(teckn. s. 13-14.)*

LUF 94

M 894
1Allmogens sittmöbler.

Bänkar. Efter vad vi har hört omtalas så skulle det icke ha varit bänkar runt väggarna i stugorna här på Långskär. På ön Utlängan, däremot, hade bönderna, för, bänkar i köket, för tjänstefolket. Dessa bänkar voro icke väggfasta. Det var vanliga enkla sittbänkar (träbänkar utan ryggstöd.) Dessa bänkar användes mest av tjänstefolket och tillfälliga gäster. Om någon plats var hedersplats vet man icke, ej heller vet man om någon plats var mindre hedersam. Långt tillbaka i tiden hade man husdjuren inne i böningshuset. Detta var dock så länge sedan att ingen, som nu lever, minns detta. Någon bänk för fjäderfä fanns icke. Däremot fanns

1.

den s. k. "gällastången" (en lång stång
över dörren) på denna salt hönsen
och suppen uppflugna.

Efter vad de som nu lever, minns, funnos,
här på Ullskär, icke några bänkar
framför borden. Benämningen "hög-
säte" förekom icke här på Ullskär,
efter vad man nu vet.

Jag bifogar en skiss, som jag gjort
efter att ha besökt en gammal
suggårstuga. Jag har sett stugor med
öppen spis, samt "klädkistan" som
synes i min skiss. Fallrikshyllorna
(som också synes i skissen) har jag
däremot inte sett själv utan dessa
har jag tecknat efter beskrivning
av min mor, ty i hennes barn-
domshem hade man dylika hyllor.

se sid. 13.

Mf 94

3

se sid. 14.

Jag bifogar också en färglagd teckning, som jag gjort efter en gammal "kläd-kista", som jag har i mitt hem.

I nästan alla hemmen, på öarna i vår skärgård, fannos, för, dessa kistor för förvaring av familjens kläder.

Vidare fanns "karehyllor" = källriks-hyllor. "Karehyllor" får förklaras med att man för sade "kar" i stället för kär. Typen spis fanns i stugorna, men bänkar var nog mycket sällsynta i den tidens fiskarestugor.

När man byggde större och rymligare hus, skaffade en del personer sig modernare möbler. Något exakt årtal, när man ändrade den äldre möbleringsplanen till en modernare kan icke säkert anges, men viken för 1900-talshöjden

Pallar.

Pallar av olika slag funnos, det var mest hängjorda enkla pallar, på vilka fiskarna (och deras hushåll) satt när de "bötte" = lagade sina fiskenät, och när man arbetade med övriga fiskredskap.

Ingot särskilt namn på pallarna hade man inte. I övrigt man nu vet har det icke varit pallar med natur-
vrena ben här. Pallar med 3 ben har jag däremot sett. På Blekinge-
utställningen - Fiskeriutställningen -
1954 i Karlshamn, såg jag en pall
med 3 ben, denna pall var mycket
gammal, och hade använts, och
användes på utställningen till att
sitte och "binda" = knyta nät på.

Långnall känner vi icke till här
på Högskär. "mjölkpallar" fanns,
samt som jag förut nämnt paller
för arbete med fiskredskapen.
Bredpallar fanns i Torhamns
Prästgård.

Stolar.

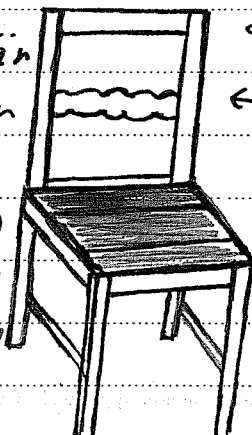
I vår skärgård hade fiskarna i
sina stugor, för, som man kan för-
stå mest enklare stolar. Här nedan
har jag ritat av två ganska typiska stolar:

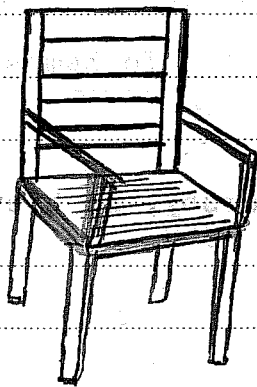
Stolens
Virke:
Björk

Stolen till
vänster var
målad blå
(blåvaren
vanlig kulör
på möbler
förr.)

Stolen här
till höger
var brun
(polerad)
samt med
svartmålad
sits.

Stolens
Virke:
← Björk

Stolar med armstöd, lika den här till vänster, har funnits här på Uggskär.

Naturligtvis fanns här också för, finare stolar men det var endast i enskilda fall, dessa finare stolar förekom.

Klädkistor förekom allmänt, som jag tidigare nämnt.

Om stolarnas placering är inte så mycket att säga, ty det varierade ju från hem till hem.

Vi vet icke om att det var vanligt här på Uggskär, med särskilda stolar för farföräldrarna, hufvudern eller husmodern, men det är möjligt att så förekom i en del familjer. Särskilda stolar för prästen och

andra herrskapspersoner, förekom
efter vad vi vet inte, det var ju
fattigt fiskarefolk, mest, som
levde under ganska små
ekonomiska omständigheter.

Stolar med armstöd (som jag tidig-
are beskrivit) förekom. Något
särskilt namn på dessa, eller
på själva armstöden känner vi
här icke till.

De efterfrågade benämningarna
"kullerstol", "nattstol", "brudstol",
"domarstol" har vi icke hört
omtalas här i vår skärgård.

Stolar med halmsits har vi icke
hört ^{ett} fallet skulle vara här ute i
skärgården för.

7. Ofta förekom stolar med raka ryggstöd.

Stolar med snidade ränder, på
 byggstoden förekom. Dessa stolar
 voro vanligtvis målade blå
 och då voro också dessa snidade
 ränder ifyllda med gul färg.
 Särskilda jag har icke sett, eller hört om
 stoltyper, att här i skärgården funnits stolar
 med 3 ben. Fällstolar har vi
 icke heller hört skulle ha funnits
 här. Stolar, urholkade ur en trä-
 stam eller laggade som en kanna
 har vi icke heller hört talas om
 i skärgården. Stolar med en
 underdel, som kunde användas
 till förvaring, känner vi härute,
 ur, icke heller till. Stolar, som
 kunde användas som bord vet vi
 icke heller om här ute i skärgården

Gungstolar funnos. De förekom gungstolar med nakt ryggstöd, och kraftiga skenor, stundom voro gungstolarna målade (t. ex. i blå eller svart eller brun kulör.) stundom voro de lackerade (polerade.) Mestadels köpte folket sina stolar och gungstolar i Karlskrona, men när de från denna skärgård-en gick norrut för segel och åror ända upp till Kalmar (med sina s. k. "vrakekor") så kunde det också hända att en del av fisk-arena köpte sig någon möbel till hemmet så t. ex. en stol, eller gungstol. Färskilda gungstolar för barn känner man däremot icke till här ute.

Man kan anta att det vanligen
var först i början på 1900-talet,
som gungstolarna mera allmänt
kom i bruk här i skärgården
ifrigre stolttyper.

Äldre stolttyper ersattes av nyare
någon gång omkring sekelskiftet.
Det blev då vanliga pinnstolar.
De första pinnstolarna var utrust-
ade med kantiga pinnar, och sedan
blev det stolar med runda pinnar,
svarrade runda pinnar. ^(7 pinnar) Björk, var
det vanligaste stols-ämnet.

Stolarna voro, i en del fall polerade,
i en del fall målade med oljefärg.
Blå var en mycket vanlig färg, men
också brun. Det var inte vanligt
10. med stoppade stolar här i vår skär-

gård, före i tiden fanns här i skärgården inga stöpnade stolar, men sedan efter hand som man fick tättere och rympligare bo- städer, och fiskarna gifte sig med kvinnor från fastlandet, då hände det att dessa förde med sig en del bokag från fast- landet, däribland stolar.

Tillverkning.

I äldre tid tillverkades mesta- dels möblerna i hembygden av snickare, som hade möbel-snicke-riet såsom en bisyssla.

Att signaturerna, som angav till- verkaren, stod på möblerna var efter vad vi här hört berättas icke vanligt, här uppe.

Att ägarens initialer voro angivna på L. ex. stolar, känner vi inte heller till.

Två, som brukade snickra möbler åt skärgårdsborna bl. a., voro Snickare Håkan Rask, Möcklebyd, Torhamn, och Snickare Bergkvist, Trusebyd, Torhamn.

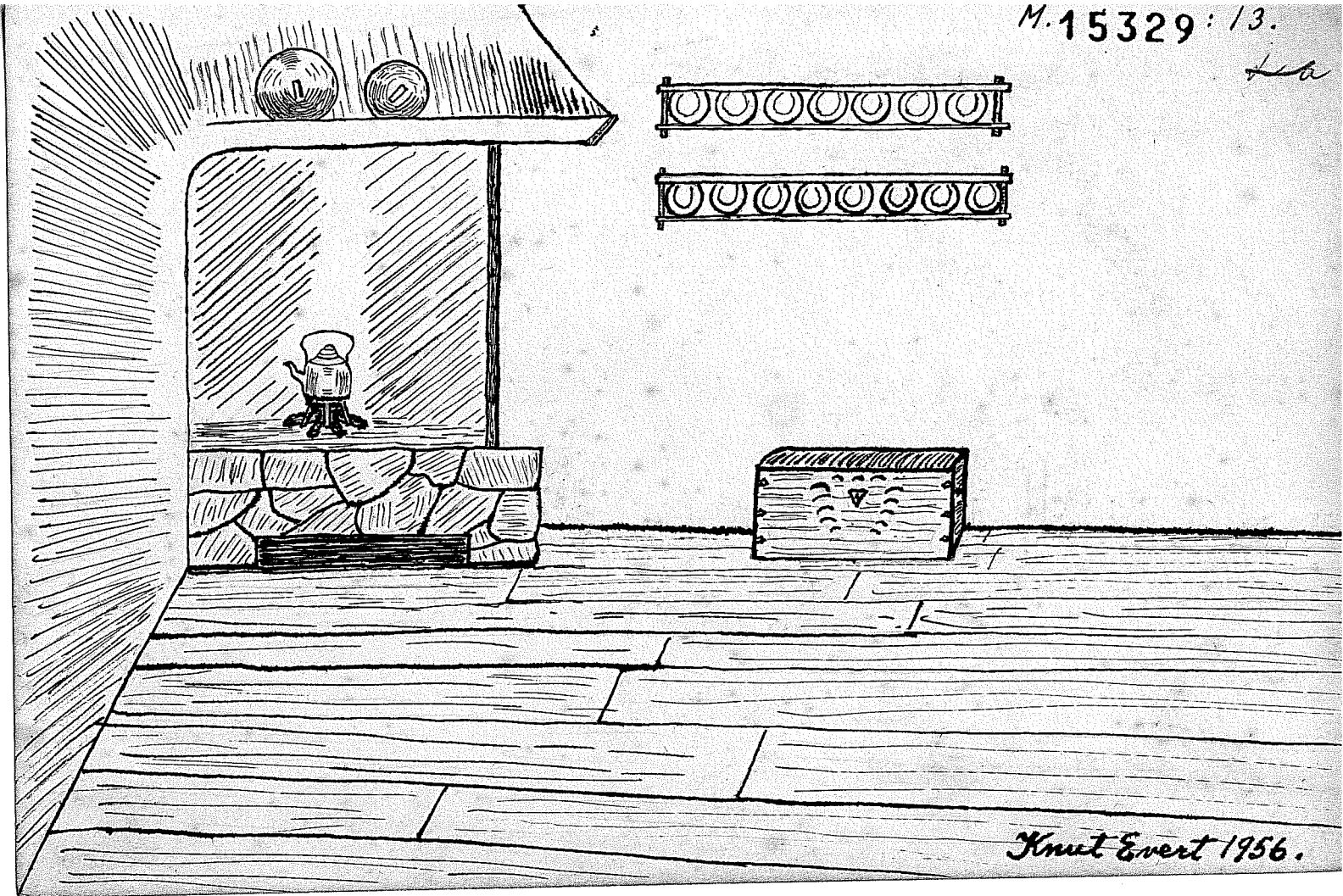
I senare tid fick invånarna på våra öar, mestadels, sina stolar från Karlskrona, men i enskilda fall också, naturligtvis, från annat håll.

Pinnstolarna skaffades från samma platser som jag här ovan relaterat.

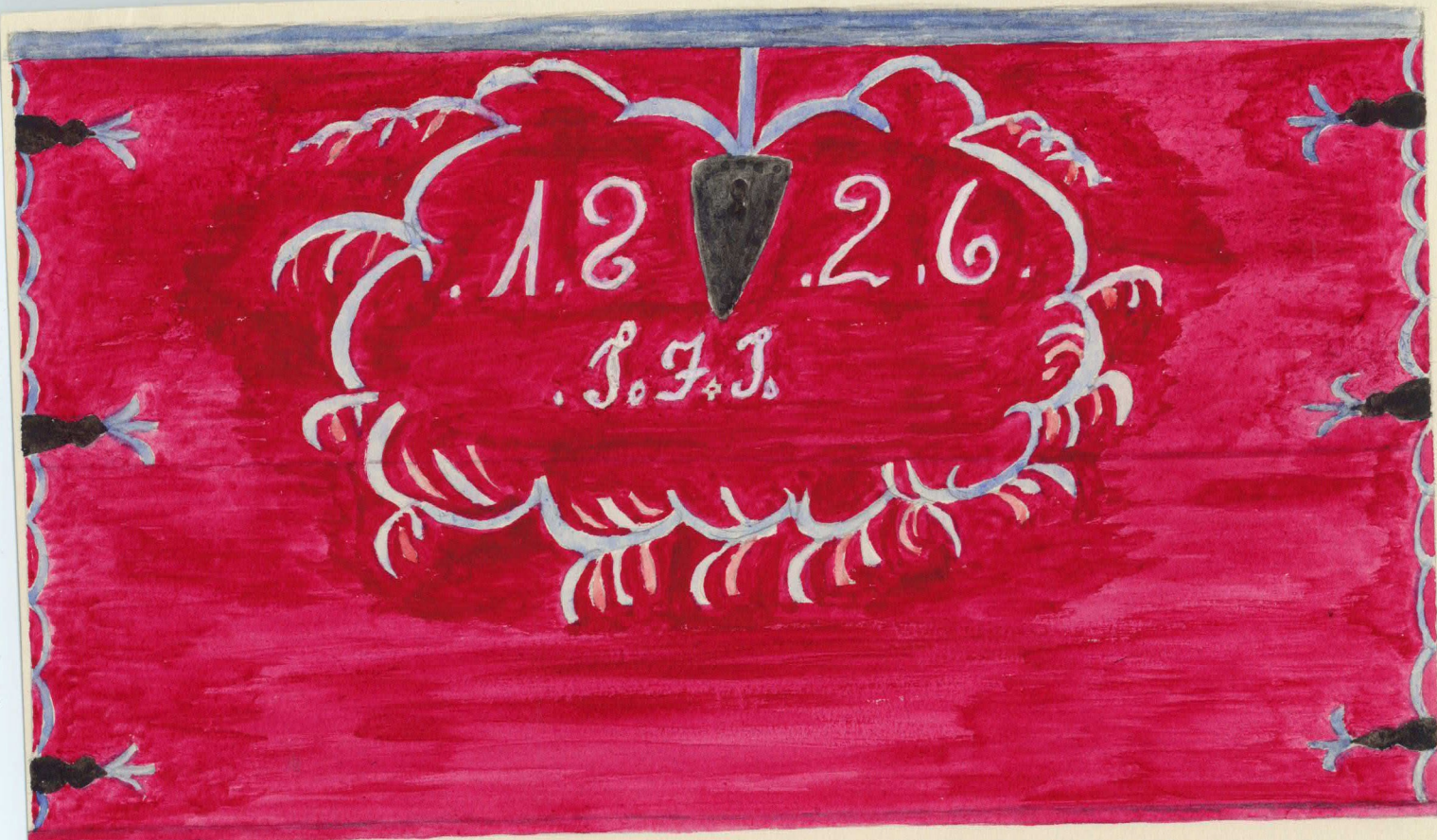
Man ^{från sig} behållt snickarna ^{för} tillverkade pinnstolar till folket här.

M.15329:13.

La

Knut Evert 1956.

Gammal "Klädskista"
av EK.

Blekinge
Östra hd
Torhamns sn
inl. år 1960

M. 15329:14.

Knut Evert Andersson,
Ungskär, 1960.